

Лариса М.Л. Залеська Онишкевич

СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

Ласкаво
просимо
на
весілля

Лариса М.Л. Залеська Онишкевич

СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

Точні поради
та опис крок за кроком,
як підготувати і перевести
традиційне українське весілля.

друге видання

Прінстон, Н.Дж., ЗСА:
ПЕРШІ СТЕЖІ

1999

HOW TO HOLD A TRADITIONAL UKRAINIAN WEDDING in the New World

(Text in Ukrainian and English)
second edition

by

Larissa M. L. Z. Onyshkevych

**Illustrations by Slava Gerulak, Moki Kokoris, Yarko
Kozak, Luba Maziar, Tamara Skrypka, Irene
Twerdochlib**

Cover illustration by Mykhailo Dmytrenko

**Library of Congress Cataloging in
Publication Data: VAu-329-983
ISBN: 0-88054-136-9**

**c. Larissa Onyshkevych, 1999
Princeton, N.J.
Plast, Ukrainian Youth Association,
140 Second Avenue, New York, NY 10003**

**Стежинкам,
дітям Перших Стеж
всім українським молодятam:
щоб починали нові родини
на традиційних основах.**

ЗМІСТ

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ

6

Давні символи і ритуали

7

ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ НА СЬОГОДНІ

Перед вінчанням

11

Заручини

11

Гостювання батьків

12

Договорення із священиком

12

Дівич вечір

13

Роблення гільця

14

Плетення віночків

15

День вінчання

16

Дійові особи

16

Ранком

17

Благословення

18

У домі молодого

18

У домі молодої

19

Виїзд до церкви

21

Вінчання

22

Весілля

25

Вітання молодят

26

Весільна гостина

28

Після весілля

32

Поправини

32

Подяки

32

ЗРАЗКИ ТЕКСТІВ

Зразки запрошень і подяки **33**

Зразки повідомлень про відбуте
весілля **37**

Англійський текст на весільні столи
UKRAINIAN WEDDINGS **39**

BASIC ELEMENTS OF A TRADITIONAL UKRAINIAN WEDDING FOR TODAY **41**

Equality of the Sexes **42**

Before the Wedding **44**

The Day of the Wedding **46**

The Day After the Wedding (*popravyny*) **50**

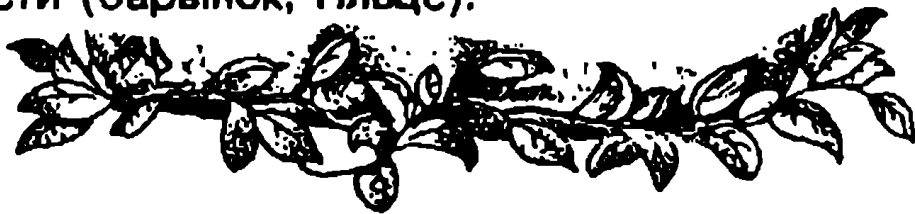
ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ

Одруження молодят — це не тільки справа двох молодих осіб, але і їхніх родин, у ширшому значенні, їхніх родів. Тому стільки ритуалів заторкають куртуазійні відвідини майбутніх свояків та обмінювання подарками з ними. Тому також був колись ритуал — викуп молодої, коли молодий після одруження намагається від'їхати до свого дому.

У самому переведенні ритуалів, і його і її батьки не беруть дуже активної ролі. Прямо з делікатности у тих ритуалах діють їхні представники чи заступники — старости та свахи. Тепер свахи рідше бувають, а ролі весільних батьків перебрали староста і старостина. Всі елементи весілля складають немов п'єсу-драму, з приписаними ролями.

У ритуалах українського одруження є кілька підставових концептів і складників, які відбиваються по кілька разів, головню у символах, що пов'язують такі елементи:

- * хліб (колач, коровай, пташки й шишки з тіста)
- * довір'я другому родові (обмін хлібом, ділення хлібом)
- * прощання товаришки-подруги на дівич вечорі
- * приймання нової клітини, подружньої пари, до громади (через ділення короваєм і споживання його)
- * творення нового гнізда і символу родини й плодючости (барвінок, гільце).

ДАВНІ СИМВОЛИ І РИТУАЛИ

Барвінок символізує любов, кохання, чистоту, невинність, плодючість.

Вінки, вінчання(походить від слова вінок).

Свічка: символізує Божу присутність, Боже благословення, душу, душевний вогонь.

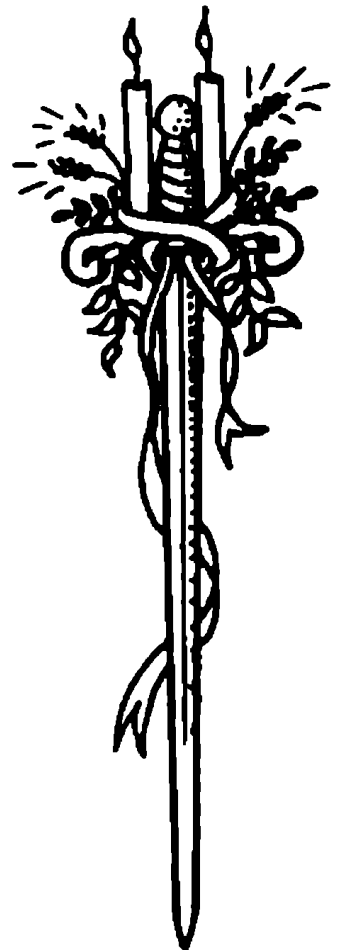
Гільце: колач із весільним деревцем. Гільце — символ будування нового гнізда для молодих, та символ продовження роду — плодючости. Можна мати навіть два гільця (молодої та молодого), або й три. У поході до, та, із церкви одне гільце несе староста або старший дружба (боярин); маленьке гільце може нести світилка.

Меч/шабля/світильник — символ молодого, що має обороняти свою нову родину. Часами до нього прив'язані дві свічки щастя.

Маленькі подарки «на викуп» потрібні при відході молодят із весілля.

Перстені/обручки (обручка зі середини має виписану дату одруження та ім'я супруга, молода має ім'я молодого, а він — її ім'я).

Подарки молодят один одному: молодий щось дарує молодій (традиційно це були гарні черевички, чобітки, виповнені цукорками і грішми, на солодке

і заможне життя), а молода молодому вишиту сорочку (зокрема власноручно вишиту, щоб його доля зберігала).

Коровай: це жертвенний, ритуальний хліб. Є три головні роди короваїв: головний (або великий, круглий), **дерево життя**, з маленькими пташками перепійцями, та **дивень** — гніздечко молодят. В українській традиції на різні свята є специфічні роди хліба (колач, паска) зі спеціальним призначенням. Хліб — це, засадничо, **символ життя і продовження життя**.

Коровай — це рід хліба в округлій формі, формі сонця. Давним-давно на весіллі молодята три рази обходили кругом стіл де лежав коровай; це було найважливішою частиною одруження, і було символом самого одруження.

У передхристиянських часах коровай був жертвеним хлібом, жертвою богам із спільної праці (тому, сім жінок мали його пекти) і плоду землі. Коровай — це символ продовження і сили громади. На весіллі кусочки коровай роздається всім присутнім — які таким способом приймають молодят до своєї громади, у формі первісного причастя. Батьки благословлять молодят на весіллі малим короваєм, а перед весіллям гільцем.

Коровай

Коровай має два поверхи: **спідній** («підшва»,

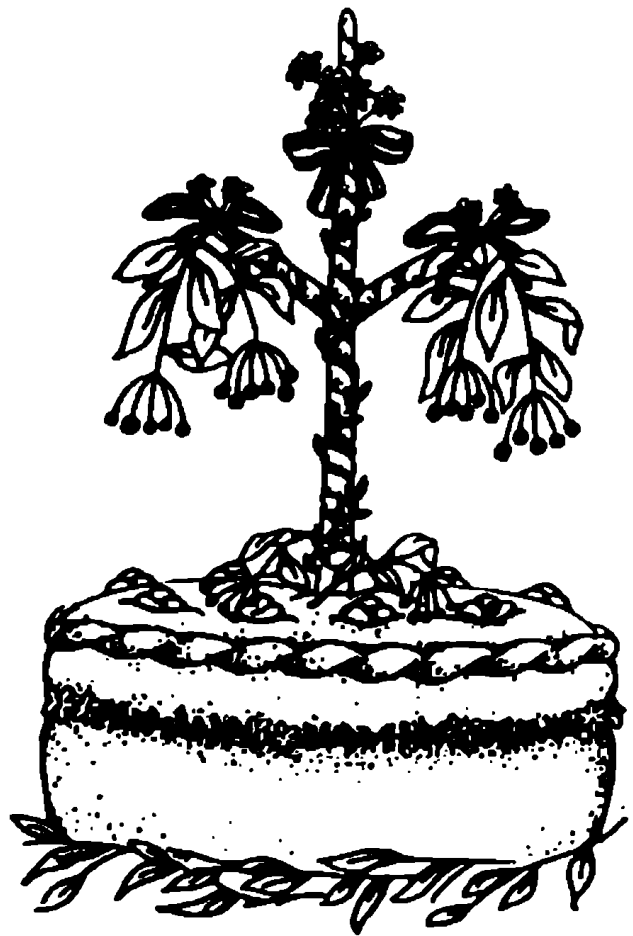
це колач, якого крають і їдять на весіллі) і верхній, з прикрасами (цю частину молодята зберігають собі на пам'ятку). Горішня частина короваю обвинена віночком з тіста, з пташками/голубами та квітами з тіста (яких завжди треба мати в паристому числі). Зверху декорації з барвінку, калини, стебел пшениці.

Варіант хліба/колача/короваю — це солодке печиво (або й навіть торт), з яким приходять спочатку батьки молодого до батьків молоді

— для зазнайомлення. У день вінчання — перед благословенням (зараз після заручин), на запоїнах старости приносять до дому молоді малі хлібчики чи шишки, спечені з тіста.

Рівність молодят є традиційною серед українців уже довгими віками. Батько не віддає своєї дочки молодому, вона не стає його власністю (як це бувало в інших культурах). Вона одружується зі своєї волі; тому був звичай, що якщо панна хотіла даного хлопця, вона давала рушник його представникові (амбасадорові), сватові, або й самому молодому, а коли не хотіла хлопця, то давала гарбуз. Тому, що це

добровільне одруження, молоді себе добре знають (бо не є засватані насліпо), в день вінчання молодята себе можуть і мають бачити перед приходом до церкви.

Коровай з гільцем

Рівність молодят наявна й у самім слові одруження брати собі дружину. Здавна в українській мові чоловік жінка є собі дружинами, себто не тільки він представляє її, як свою дружину, але й вона також називає його своїм дружиною. Це слово походить від давньої форми дружини — друзів, товаришів долі й охорони, що підкреслює також елемент рівності. Від 1950-их років в Україні, а недавно і серед жінок Заходу, одружені жінки часто задержують своє дівоче прізвище (зокрема для професійного життя).

Коровай

ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ НА СЬОГОДНІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ НА ЗАХОДІ

ПЕРЕД ВІНЧАННЯМ

1. ЗАРУЧИНИ

Молодята догово-
рюються про одруження.
Тоді у батьків молодої
відбувається церемонія
заручин із перстнями.
Наречений (це слово
означає «обіцяний») дає
своїй нареченій перстень;
вона також може йому дати
перстень. Згідно з
традицією, вона дає йому
рушник, як знак добро-
вільної згоди зв'язати своє
життя з ним.

2. ГОСТЮВАННЯ БАТЬКІВ

Після заручин батьки нареченого відвідують батьків нареченої; ті потім віддають їм візиту. Кожного разу в гості ідеться з якимось родом хліба/ печива (тепер може бути й торт) — як вияв довір'я разом їсти хліб і творити рід, спільну громаду.

3. ДОГОВОРЕННЯ ІЗ СВЯЩЕНИКОМ

Молоді потребують полагодити різні формальності, не тільки церковні й легальні, але й ритуальні, щоб усе було в українському стилі. Деякі молодята раді, щоб мати «пробу» церемонії, а інші цього не бажають. Також тоді вирішують чи ритуал вінчання буде спочатку мати відправу св.Літургії, чи, за давнім звичаєм молоді рано йдуть разом на Службу Божу й приступають до св.Причастя (це може бути більше приватним переживанням, без багатьох людей в церкві).

Якщо в даній парафії є звичай під час церемонії одруження, що хтось «ходить із тацою» — можна просити, щоб того не робити, і замість того заздалегідь дати якусь пожертву на церкву.

Треба домовитися чи молоді будуть мати віночки, чи хочуть уживати церковні корони під час церемонії. Також треба вирішити на котру руку будуть заложені обручки: на праву руку (як в українській церкві та традиційно, по-європейськи), чи на ліву (по-американськи).

4. ДІВИЧ ВЕЧІР

Дружки молодії організують для неї прощання або **ДІВИЧ ВЕЧІР**. Присутні на вечорі є тільки неодружені дівчата чи товаришки-однолітки молодії, що відпроваджують свою подругу. Це веселий, теплий вечір — без подарунків від гостей. Мета вечора:

прощання, забава
роблення гільця
плетення віночків.

Накінець програми проситься також і нареченого і дружб. Наречена таким способом ще раз публично виявляє згоду одружитися зі своїм нареченим, і коли він їй приносить дарунок (черевички, чобітки), вона подає йому на тарілці/таці вишивану хустинку та вишивану сорочку зав'язану різними кольоровими стрічками.

На цім вечорі також можна прикрасити меч/шаблю молодого.

На столі вже може бути малий коровай (дерево життя або дивень). Перед нареченими мають бути покладені два нові накриття (тарілки, ложки, вилки, ножі) — перев'язані червоною стяжечкою. Біля них пляшки з напійками (неалькоголічні чи алькоголічні), також перев'язані червоною стрічкою прикрашені червоною калиною

Дівич вечір — це час забави, вінкоплетення і роблення гільця. Це не має бути економічним засобом заосмотрити молоду різними господарськими предметами. Тому, традиційно, на дівич вечір не приноситься дарунків — тільки на весілля.

Роблення гільця

МОЛОДИЙ повинен принести на дівич вечір галузку смерічки або галузки з овочевого дерева для роблення гільця.

Як робити гільце:

- * галузку застромити у колачик
- * зробити прикраси із червоної волічки
- * чіпляти їх на галузку
- * додати прикраси з калини, барвінку, цукорків, монет, свічечок, яблучок, колосся жита, хмелю, рути, прапорчиків (важне щоб було попарно, паристе число кожної речі);
- * обвішати срібними, золотими, червоними нитками, стрічками, папірчиками;
- * встромити їх у колач (що символізує нове родинне гніздечко).

Гільце

Плетення віночків

Дівчата плетуть віночки молодим до церкви.

Вінчання — походить від слова вінок, який конечний для ритуалу; у деяких церквах уживають корони, що також походять від віночків), але — тоді молодята не можуть брати своїх власних віночків собі додому, на пам'ятку .

Віночки для молодят мають бути з барвінку (символу чистоти, кохання, плодючости).

Можна листочки помалювати золотою фарбою (давний звичай, що уподібнює вінок до корони).

ІЗ ДОЛЕЮ
ЩАСЛИВОЮ

У ДІВНЧ-ВІСЧІР

ДЕНЬ ВІНЧАННЯ

Дійові особи:

МОЛОДА, МОЛОДИЙ

(або «КНЯГИНЯ» і «КНЯЗЬ»)

ДРУЖБА (БОЯРИН), ДРУЖКИ, СТАРОСТА,

СТАРОСТИНА (себто ВЕСІЛЬНІ БАТЬКИ)

СВЯЩЕНИК

БАТЬКИ МОЛОДИХ

РІДНЯ МОЛОДИХ

СВІТИЛКИ (маленькі дівчатка чи й хлопчики, що несуть віночки або й мале гільце, чи й обручки на вишиваній подушці)

ГОСТІ

Потрібні ритуальні предмети:

* ікони (для благословення молодого і молодої)

* гільце

* меч/шабля

* коровай

* хліб/колач

* віночки

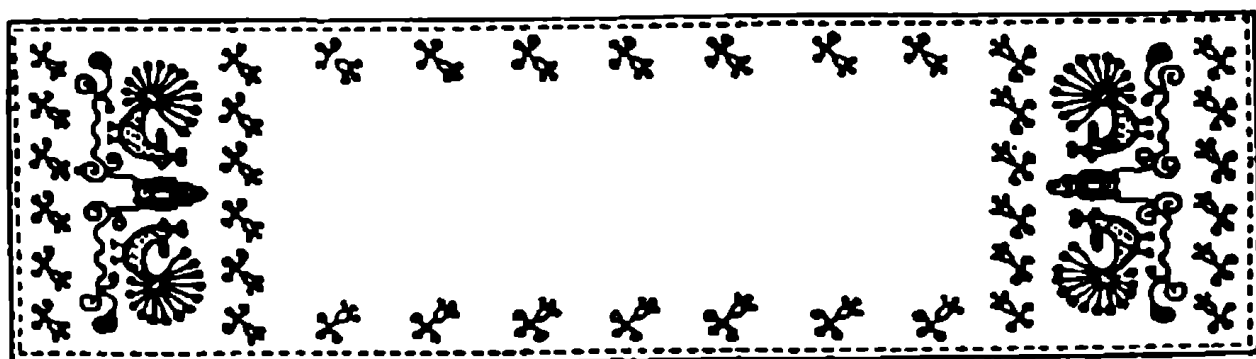

* китиця/букет молодої (що вона дістає від молодого), китиці для дружок; корсажі для матерей, бабусь і пань з близької родини;

* квітка/бутонер для молодого і дружок (також можуть бути і для решти мужчин із найближчої родини);

- * китиця на вивід молодої;
- * вишивані рушники (під гільце і під коліна молодим);
- * рушники (або вишивані стяжки) для старостів;
- * свячена вода;
- * два малі хлібчики — (злучені);
- * дві обручки (зі середини виписано, наприклад на його обручці : «Христина — 21 травня 1988», а на її обручці «Юрій — 21 травня 1988»);
- * таця із хлібом, сіллю, вином/ медом;
- * свічки (можуть бути застромлені у хлібчик/шишки).

А. РАНКОМ

Молодята йдуть до церкви на приватну Службу Божу, приступають до св.Причастя. (Тоді церемонія вінчання є коротша, бо вже не включається відправи Служби Божої).

Б. БЛАГОСЛОВЕННЯ У ДОМІ БАТЬКІВ

1. МОЛОДИЙ У ДОМІ СВОЇХ БАТЬКІВ

МОЛОДИЙ просить у батьків благословення:
стає перед БАТЬКАМИ (батько справа, мати зліва)
батько тримає хліб , а мати ікону Ісуса Христа:

МОЛОДИЙ:

«Тату, прошу благословити!

Благослови у другий раз!

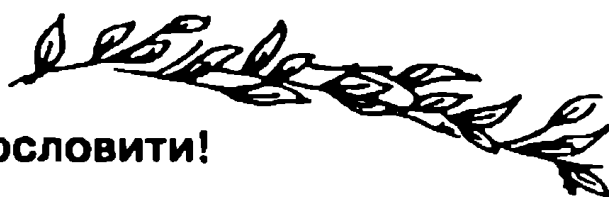
Благослови у третій раз!»

БАТЬКО:

«Нехай тебе Бог благословить, і я благословляю!»

(повторює три рази і благословить хлібом)

МОЛОДИЙ:

«Мамо, прошу благословити!

Благослови у другий раз!

Благослови у третій раз!»

МАТИ:

«Нехай тебе Бог благословить, і я благословляю!»

(повторює три рази і благословить іконою)

2. ВИРЯДЖАННЯ МОЛОДОГО

МОЛОДОГО виряджають **СТАРОСТА** і **ДРУЖБИ**:

- * беруть свічки (можуть бути застромлені у хлібчики) до церкви і дають їх пізніше **МОЛОДИМ**
- * дівчина/панна з родини молодого, несе його **ШАБЛЮ/МЕЧ** застромлений у хлібчик
- * **СТАРОСТА** несе хліб або колач із гільцем
- * Мати кропить молодого свяченою водою

3. ПРИЇЗД МОЛОДОГО ДО ДОМУ МОЛОДОЇ

Почот:

- * **СТАРШИЙ ДРУЖБА** спереду, несе гільце (у колачі).
- * **СТАРОСТА** несе на таці хлібець (у формі шишки), квіти/букет (а часами і вуаль/вельон) для молодої, як дарунок від молодого.
- * **СТАРОСТИНА** зустрічає їх із засвіченою свічкою;
Всі вітаються (цілуються) і обмінюються хлібчиками/шишками.
- * **СТАРОСТА** питає:
«Чи дозволите ввійти нашому почотові?»
- * **МАТИ МОЛОДОЇ**: вітає всіх і запрошує ввійти.
- * **СТАРОСТІ** і **СТАРОСТИНІ** подають вишивані рушники (або вишивані широкі стяжки, шарфи) і кожного окремо перев'язують ними (навскоси).

* ГІЛЬЦЕ кладуть перед місцем благословення.

* СТАРОСТИНА і МАТИ МОЛОДОЇ вдягають на голову МОЛОДОЇ вуаль/вельон(перед гільцем).

4. БЛАГОСЛОВЕННЯ МОЛОДИХ У ДОМІ МОЛОДОЇ:

* СТАРОСТА:

«Просимо батьків

благословити молодят»

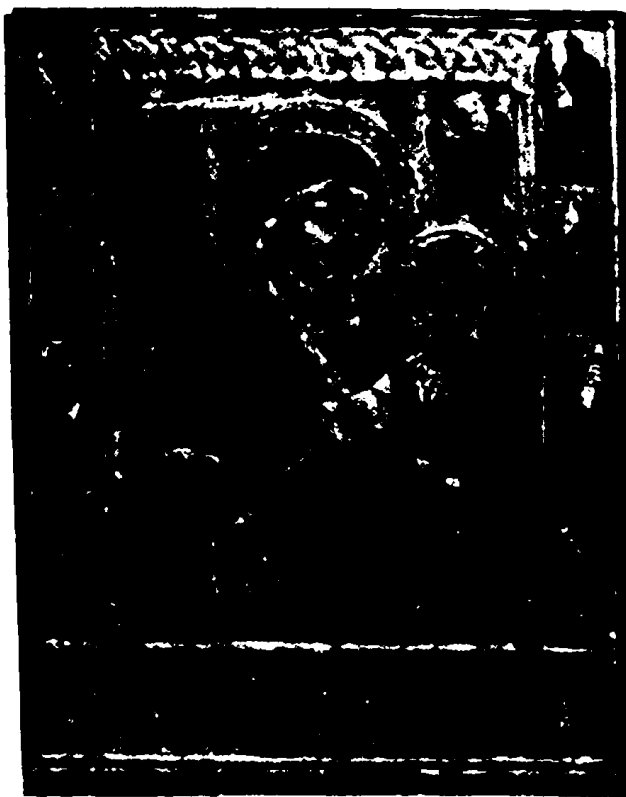
(тоді він просить батьків і родину сісти; якщо є ватран, що символізує давнє родинне вогнище, то коло нього).

* БАТЬКИ МОЛОДИХ (сидять), держать ікони і хліб (два злучені малі хліби).

* СТАРОСТА:; дає МОЛОДИМ по одному кінцеві РУШНИКА, а сам держить середину рушника і так приводить молодят перед БАТЬКІВ. Тоді кладе рушник БАТЬКАМ на коліна.

* МОЛОДІ вклоняються три рази перед БАТЬКАМИ і кажуть:

«Просимо нас благословити!»

Ікона з 16 століття, с. Терля, Львівщина

* **БАТЬКИ** благословлять іконами. (Одна ікона Ісуса Христа, від батьків молодого, друга — ікона Матері Божої — від батьків молодої):

«Нехай вас Бог благословить,
і ми благословимо!»

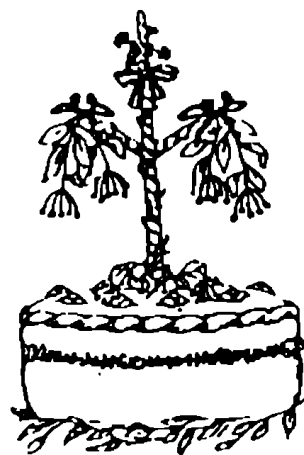
* Спершу благословлять **БАТЬКИ МОЛОДОЇ**, а тоді **БАТЬКИ МОЛОДОГО**.

* **МОЛОДІ** хрестяться, цілують **ІКОНИ** і **БАТЬКІВ** (три рази).

* **МАТИ МОЛОДОЇ**:

— (окремо благословить **МОЛОДУ**)

«Будь здорова, як вода,
весела, як весна,
родюча, як літо,
багата, як осінь,
щаслива, як сонце!»

5 . ВИЇЗД ДО ЦЕРКВИ

ВСІ ВИХОДЯТЬ в такому порядку:

* **СТАРОСТА** — з **короваєм**(меншим) і **гільцем**(можуть помагати нести це також **ДРУЖБА** та **СВІТИЛКА**)

* **СТАРОСТИНА** — з іконами

* **МОЛОДИЙ** з **ДРУЖКОЮ** (яка бере віночки, або дає їх **СВІТИЛЦІ**) та паннами, панями;

* МОЛОДА з ДРУЖБОЮ (він бере обручки) та ДРУЖБАМИ, чи з мужчинами з її родини;

* МАТИ МОЛОДОЇ (після того, як покропила молодят свяченою водою);

* ХРЕСНІ МАТЕРІ МОЛОДОЇ та МОЛОДОГО — (беруть свічки для молодят і дружб, та рушник, біле полотно-доріжку).

* Всі виходять і їдуть до церкви.

В. ВІНЧАННЯ

1. ПРИЇЗД ДО ЦЕРКВИ

ГОСТІ вже ждуть у церкві.

Їх можна запроваджувати до лавок (крім двох перших рядів, які є для тих членів рідні, що були на благословенні).

МОЛОДИЙ і його почот зустрічають МОЛОДУ і її почот.

МОЛОДА стає коло МОЛОДОГО зі своїми друзками (ніхто не передає її «в руки молодого!»)

МОЛОДІ стають разом перед сходами, чи входом, до церкви.

ДРУЖБИ, ДРУЖКИ стають за ними.

Всі входять до притвору церкви.

СВЯЩЕНИК зустрічає МОЛОДИХ і перев'язує їм обом руки рушником (ритуал заручин) і веде в церкву перед тетрапод; там розв'язує руки.

ХРЕСНА МАМА МОЛОДОЇ або МОЛОДОГО кладе другий рушник перед МОЛОДИМИ на підлогу, перед тетраподом (де буде обряд вінчання). Можна дати також біле полотно/доріжку від самого входу церкви аж до тетраподу.

МОЛОДІ стоять на рушнику перед тетраподом.

ПОЧОТИ і БАТЬКИ йдуть за молодими і заходять на свої місця, у перші два ряди.

СТАРОСТИНА кладе ікони та віночки (які несли СВІТИЛКА або ДРУЖКА) на тетрапод.

2. ОБРЯД ВІНЧАННЯ

ДРУЖБА тримає ОБРУЧКИ

ХРЕСНА мама дає свічки МОЛОДЯТАМ, а також ДРУЖКАМ і ДРУЖБАМ

(Свічки можна традиційно символічно тримати у маленьких хлібчиках, і тоді свічки не будуть капати на руки).

СВЯЩЕНИК ПЕРЕВОДИТЬ ОБРЯД св.ТАЙНИ ПОДРУЖЖЯ

3. ВИВІД МОЛОДОЇ

Після акту вінчання, СВЯЩЕНИК веде МОЛОДУ до бічного престолу, щоб там перевести спеціальний ритуал з молитвами, щоб Мати Божа благословила МОЛОДУ стати матір'ю.

МОЛОДА іде із другою китицею (її тримає МАТИ МОЛОДОЇ, або ХРЕСНА МАТИ МОЛОДОЇ), а свою китицю дає держати дружці. Після виводу, китицю залишається для бічного престолу, перед іконою Богородиці.

Колись МОЛОДИЙ залишався перед тетраподом, тепер МОЛОДИЙ не раз стоїть побіч МОЛОДОЇ, під час цілого виводу, для підкреслення його рівної участі і зацікавлення в тім, щоб мати дітей.

4. ПІДПИСАННЯ ДОКУМЕНТІВ

5. ВИХІД З ЦЕРКВИ:

МОЛОДІ ідуть разом.

ДРУЖКИ і ДРУЖБИ

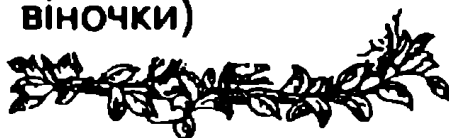
СТАРОСТА і СТАРОСТИНА (беруть ікони та рушник)

БАТЬКИ МОЛОДОЇ

БАТЬКИ МОЛОДОГО

ХРЕСНІ БАТЬКИ (беруть свічки)

СВІТИЛКА (несе віночки)

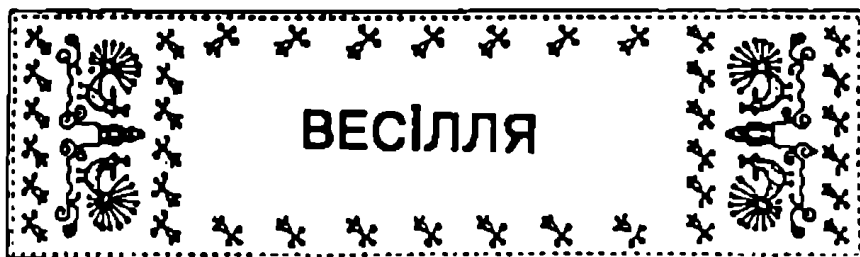
РІДНЯ
ГОСТІ

ВІТАННЯ МОЛОДИХ

Їм бажають і їх цілують аж у притворі.

Тепер МОЛОДУ, уже як одружену паню, мужчини можуть цілувати в руку.

Надворі обсипають молодих пшеницею (на щастя і родючість, продовження роду, багатство).

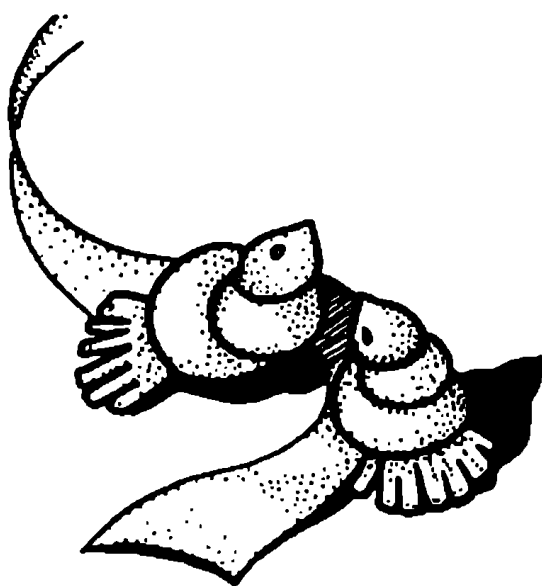
Слово весілля походить від веселитися, забавлятися (давно не вважали молодих одруженими поки не було весілля та ритуалу обходу кругом короваю).

Гості сідають за столи, відповідно позначені карточками.

На столах для гостей:

- * пташечки і шишки (з хліба);

- * для не-українців можна також дати карточки з поясненням і порядком церемоніялу (англійський текст поданий прикінці нашого тексту).

При вході ждуть на почот МОЛОДИХ

СТАРОСТА — з короваєм

СТАРОСТИНА — з іконами і рушником

БАТЬКИ МОЛОДОЇ з хлібом, сіллю та медом (на таці)

БАТЬКИ МОЛОДОГО з чарками вина/меду на срібній таці/підносі.

(Якщо є гості не-українці, і всі ще ждуть на молодих, тут є добра можливість коротко пояснити про українські ритуали весілля).

ВХОДЯТЬ МОЛОДІ та вклоняються БАТЬКАМ

БАТЬКИ і СТАРОСТИ їм відклонюються і вітають їх.

МОЛОДЯТА — цілують ікони, тоді також хліб і сіль.

БАТЬКИ МОЛОДОЇ: вітають МОЛОДЯТ, тепер уже як одружену пару, на новому шляху життя.

Цілують МОЛОДЯТ.

Подають мід на ложечках (щоб було солодке їхнє життя).

БАТЬКИ МОЛОДОГО: також вітають МОЛОДЯТ, цілують їх і подають випити — на добре життя.

ЦІЛИЙ ПОЧОТ входить на залю.

При мікрофоні ХРЕСНИЙ БАТЬКО пояснює хід подій та пояснить коли сідати.

ОБХІД ГОЛОВНОГО СТОЛА (на якому короваї). ТРИ РАЗИ.

СТАРОСТА несе коровай-гільце на рушнику

СТАРОСТИНА несе ікони

МОЛОДІ

БАТЬКИ

СВІТИЛКИ або хресні мами несуть віночки.

Ікони, віночки, рушник і коровай кладуть на стіл перед місцем для МОЛОДИХ.

МОЛОДІ і почот сідають.

Всі сідають.

СТАРОСТА (режисер весілля, або майстер весільної церемонії) перебирає мікрофон і тоді просить священика благословити страву.

Молитва.

На головнім столі є:

- * головний коровай
- * коровай із пташками/перепійцями
- * гільце — священне деревце (дерево життя)
- * віночки з барвінку (що були в церкві)
- * ікони

Коровай - дивень

ВЕСІЛЬНА ГОСТИНА

Весільна гостина/вечеря — різні страви.

Після десерту: РІЗАННЯ КОРОВАЮ

СТАРОСТА викрає зі середини спідного колача короваю (недекорована частина) один кусок для МОЛОДЯТ і подає на тарілочці.

МОЛОДИЙ дає МОЛОДІЙ перший кусочок колача/короваю — з медом (щоб їхнє життя було солодке), а тоді сам бере кусочок.

СТАРОСТА тоді роздає кусочки колача/короваю всім із почоту — друзкам, дружбам, батькам молодят, і т.д. (Кусочки короваю подається шанобливо, на серветочках — не на руку).

Тут добра можливість щоб гостям представити обидва роди (молодого і молоді):

ХРЕСНИЙ БАТЬКО — при мікрофоні може пояснювати до кого СТАРОСТА ПІДХОДИТЬ в даний момент і кому подає коровай.

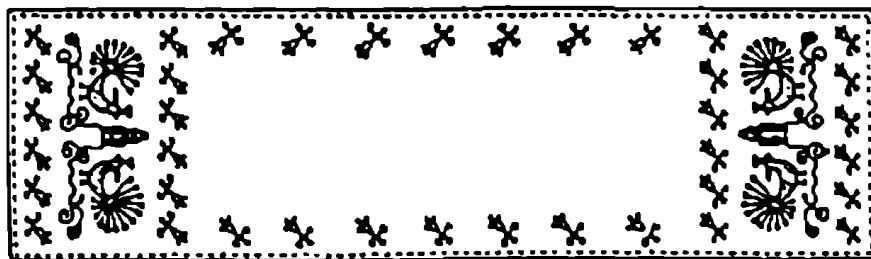
СТАРОСТА або старший дружба запитує чи всі одержали коровай.

Інший дружба каже:

«Але запорожцям не дали!»

Тоді один кусок кладеться на вікно, чи на вільну тарілку.

(Решту короваю розділяється після весілля для тих хто не міг бути на весіллі).

ПРОМОВИ

ДРУЖБА або СТАРОСТА говорить кілька слів про МОЛОДЯТ.

Тут добра можливість пояснити про походження обох родів, зазнайомити із цікавішими давнішими членами родини, родинними легендами, жартами (можна висвітлювати кілька прозірок про прабатьків та інших цікавих членів родини — головню коли це мале, інтимне весілля).

ПОДЯКА МОЛОДИХ

МОЛОДІ дякують своїм БАТЬКАМ за виховання, весілля та все інше.

Промови повинні говорити тільки запрошені особи — КОРОТКО — (обмежити час до 3 хвилин): СТАРОСТА, МОЛОДІ, може хтось із дружок, дружб та найстарші з роду.

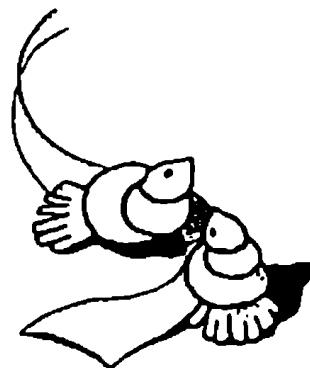
ТАНЦІ

Дружба несе ГІЛЬЦЕ на середину залі.

Всі дружки й інші дружби — держаться за руки, йдуть за ним, та стоять.

Гільце ставиться знову на стіл.

Молодята починають перший танок.

староста (перев'язаний рушником) несе гільце

КІНЕЦЬ ВЕСІЛЛЯ

ДРУЖБА виносить ГІЛЬЦЕ насередину залі.

Дружки й дружби йдуть за ним.

МОЛОДА кидає свій шлюбний букет дівчатам (котра з них зловить, то перша одружиться).

МОЛОДИЙ (або мати) стягає з голови МОЛОДОЇ вельон (колись МОЛОДІЙ мати зав'язувала голову ХУСТКОЮ).

МОЛОДА накладає ПЕРШІЙ ДРУЖЦІ на голову вуаль/вельон — і та танцює тоді з ДРУЖБОЮ.

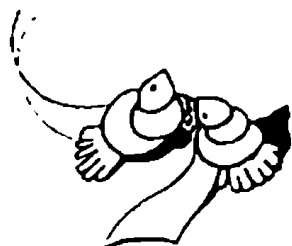
Дружка передає вельон другим дружкам, а потім всім неодруженим — паннам — з якими танцюють ДРУЖБИ. (СТАРОСТА пильнує щоб усі панни танцювали, і щоб мали партнерів — дружб чи інших джентельменів).

ВІДХІД МОЛОДИХ із залі

Дружба несе гільце, а за ним ідуть МОЛОДЯТА.

Всі гості ВСТАЮТЬ.

(При виході хлопці можуть бльокувати вихід — і вимагати від МОЛОДОГО — викуп за право забрати МОЛОДУ зі собою. МОЛОДИЙ може викупитись маленькими дарунками чи грішми — з веселими жартами, які ХРЕСНИЙ БАТЬКО пояснює при мікрофоні. У теперішні часи рівноправності на Заході, дружки також не раз бльокують дорогу молодятам і вимагають від МОЛОДОЇ викуп за МОЛОДОГО).

ПІСЛЯ ВЕСІЛЛЯ

ПОПРАВІНИ

На другий день після весілля родина молодого (або молодої, якщо за весілля платили обі родини, або спільно) справляє поправини — тільки для найближчої рідні та гостей з далеких міст.

* Дуже близьким членам родини, що не могли бути на весіллі, передають кусочки короваю — щоб таким способом усі члени родини могли прийняти молодят до родини.

* Після повернення із медової подорожі **МОЛОДЯТА** вішають свої ікони над ліжком, або у почесному місці помешкання. Віночки, горішній коровай та гільце засушують.

* Якщо весілля було мале, і не всі знайомі чи дальша родина були запрошені, — тоді висилається повідомлення про одруження. Це є подібне до форми запрошення. Тепер це можна зробити самому елегантно на комп'ютері, і тоді скопіювати (добрим ксероксом) на гарному папері.

* Якщо було маленьке весілля (а зокрема батьки молодят не платили за нього), — то батьки не раз складають якусь суму на благородну ціль, — на згадку їхньої родинної події.

* Після повороту з медової поїздки молодята пишуть **ПОДЯКИ** батькам і всім гостям, та й тим, хто не прибув на весілля, а прислав подарунки чи побажання. (Краще писати особисті подяки, але й можна купити гарні карточки в українській мові, дописати хоч одне речення і залучити фотографію молодят)

Зразок особистої подяки:

Вельмишановні Панство Козики!

*Ми щиро вдячні, що Ви могли прийти на наше
весілля і за Ваш дуже гарний подарунок - Енциклопедію
Українознавства. Це для нас цінна пам'ятка, яку
напевно будемо часто вживати.*

Дуже, дуже Вам дякуємо.

Ваші,

Петяна і Борис Хмельницькі

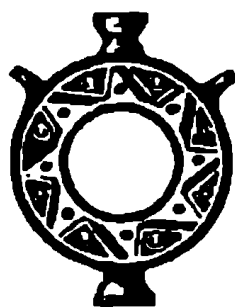

ЗРАЗКИ ЗАПРОШЕНЬ

ЛАСКАВО
ПРОСИМО
НА
ВЕСІЛЛЯ

МАРІЯ І БОГДАН КОЗАКИ
та
ОКСАНА І ВСЕВОЛОД ХМЕЛЬНИЦЬКІ
мають шану запросити Вас
на вінчання наших дітей

ТЕТЯНИ МАРІЇ ВІРИ
і
БОРИСА АНДРІЯ ЛЕВА

*** * ***

в суботу, тридцятого травня
тисяча дев'ятсот дев'ятдесят другого року
в українській католицькій церкві
св. Андрія

*** * ***

весільна гостина в год. шостій
у залі української православної церкви
св. Юрія

варіант:

запрошую Вас
звеличати своєю присутністю
вінчання
наших дітей

Якщо молоді вже довгий час працюють або дещо старші, та самі влаштовують весілля, тоді на запрошенню можна мати такий текст:

ХРИСТИНА КАЛИНА КОЗАК

I

ЮРІЙ БОГДАН МАЗЕПА

за благословенням своїх батьків

ІРИНИ Й ПРИНЕЯ КОЗАКІВ

i

МАРТИ і ЯРЕМИ МАЗЕПІВ

запрошують Вас

.....

зразок карточки на відповідь:

Просимо відповісти до 10 травня 1995

Вп.....

прибудеосіб.

Зразок повідомлення, якщо не було весілля, або
для повідомлення тих, що не були запрошені, якщо мале
весілля:

МАРІЯ і БОГДАН КОЗАКИ

та

ОКСАНА і ВСЕВОЛОД ХМЕЛЬНИЦЬКІ

повідомляють Вас, що вінчання наших дітей

І ЄГЯНИ МАРІЇ ВІРИ

і

БОРИСА АНДРІЯ ЛЕВА

відбулося

в суботу, тридцятого травня

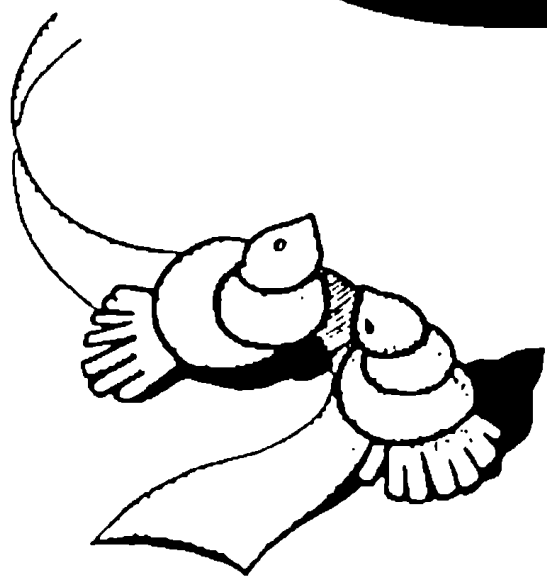
тисяча дев'ятсот дев'ятдесят другого року

в

українській католицькій церкві

св. Андрія

На наступних сторінках подаємо англійський текст
пояснень українських весільних звичаїв, який можна
скопіювати і дати на ті весільні столи, при яких будуть
сидіти гості не-українці.

In case you were wondering about some rituals at —

* Equality of the sexes is deeply ingrained in Ukrainian tradition. This is reflected even in wedding invitations, where the names of both the bride's and the groom's parents are listed with the announcement that their children are to be married. Often the ladies' initials are listed first.

* When a Ukrainian couple becomes engaged, the lady offers the man an embroidered ceremonial cloth, a "rushnyk". Several "rushnyks" appear in the wedding ceremony as well.

* There are no restrictions preventing the bride and groom from meeting on the day of the wedding prior to the ceremony. In fact, the couple traditionally arrives at Mass together, after receiving blessings from both sets of parents at the bride's home.

At the Wedding Ceremony and Reception:

* The bride and groom, in many areas of Ukraine, are called princess and prince on their wedding day. They wear wreaths or crowns made of periwinkle, which symbolizes love, purity, and fertility.

* The father does not give away the bride to the groom. The young couple enter the church together, as equal partners.

* At the wedding reception, the parents, god-parents, and "starosty" (a lady and a gentleman who are the MC's) greet the newly married couple with icons, bread and salt, honey and wine. These items symbolize the elements needed for a prosperous and happy life together.

* The reception features several types of a ritual wedding bread, a "korovai". Such round breads symbolize the sun and the continuity of life, and may be decorated with a colorful "tree of life", or a nest with two birds. Thousands of years ago, the bride and groom had to walk three times around a table where the "korovai" was placed, with their hands joined and tied with a "rushnyk", in order to be considered married. The "korovai" would be cut into little pieces and distributed to all present; thus the community would signal its acceptance of the newly created social unit.

* Before the married couple leaves the wedding, young men present at the wedding may require the groom to pay a "ransom" for taking the bride away. The groom then must offer them some symbolic little gifts, or sing a song. The same gesture is now performed by young women, who demand that the bride also pay a "ransom" for taking the groom away.

* The words that are very often sung during the wedding are: MNOHAYA LITA. This literally means "many years", i.e. "wishing you many happy years". These words are sung to a number of different melodies.

* Quite often the guests' tables feature decorations similar to those on the "korovai" — birds made of dough, representing the bride and groom. Taken home, these birds are pleasant souvenirs of a wonderful Ukrainian wedding.

We wish you MNOHAYA LITA, too!

© LMLO

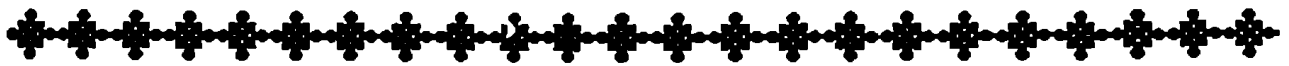

Larissa M. L. Zaleska Onyshkevych

BASIC ELEMENTS OF A TRADITIONAL UKRAINIAN WEDDING FOR TODAY

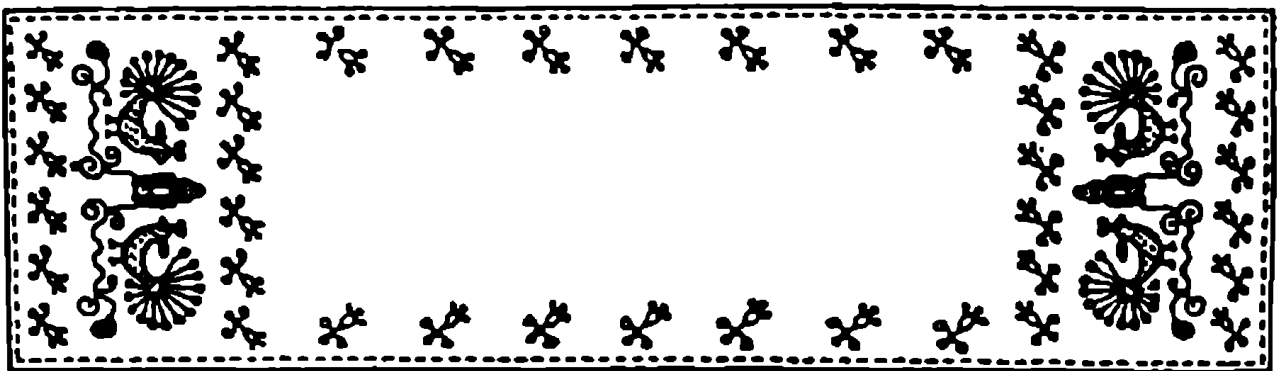
Since time immemorial, weddings and their traditions involved not only the bride and groom but also their immediate and extended families, as well as the community. In order that these important social and religious rituals proceed with grace and joy and without panic, they acquired a set way of being held. The traditional rituals, therefore, became like a play, with roles performed according to custom.

The marriage ritual itself involves both the peers of the bride and groom and members of both immediate families. Therefore, it reflects the mores, values, and traditions of the given community and family. Although Ukrainian wedding customs have been brought to the North American continent, like those of other ethnic groups, some remain very relevant to contemporary society and contemporary values in North America. The following listing of important elements of a traditional Ukrainian wedding includes only the most basic ones, which appear in different variants all over Ukraine.

Equality of the sexes

Equality of the sexes was deeply ingrained in Ukrainian life. It was quite noticeable even in the engagement ceremony. When the young man sent his emissaries to the young lady whom he was courting, she would then make her decision known by handing them either a pumpkin if she refused to marry the man, or an embroidered ceremonial cloth, a **rushnyk**, if she was willing to marry him. The **rushnyk** subsequently appears in the wedding ceremony several times.

Rushnyk

During the wedding ceremony, the father does **not give away the bride** to the groom; the betrothed enter the church as equal partners. The state of matrimony itself is considered to be a partnership, a mating or joining of two people in

a tight friendship (**druzhyna**), as reflected in the very word "to marry" — **odruzhytysia**, meaning to acquire a friend and a support group.

Wedding invitations also reflect this equality. The names of both the bride's and the groom's parents appear on the invitation, with the announcement that their children are to be married. The text usually begins in such a manner: "Oksana and Bohdan Hetmansky, and Tetiana and Orest Pavlenko..." Please note that in the Ukrainian or continental tradition, ladies are listed first (as in "Ladies and Gentlemen"). In an attempt to combine the European and American customs of address on the envelopes, one may first place the man's first name or initial, and also recognize the wife's individuality by including her first name or initial as well: "Mr. and Mrs. B.&O.Hetmansky". Today, Americans are dropping the use of "Mrs. John Smith" (as they are also dropping the custom of "giving away" the bride), and so Ukrainian ladies do not wish to take a step backwards by being addressed in that manner.

BASIC EVENTS AND RITUALS

A. Before the Wedding

1. The Parents Get Acquainted

Soon after the betrothal, the parents of the future bride and groom visit each other and exchange gifts; the groom's parents pay the courtesy call first. Traditionally, they would bring a ceremonial bread, signifying trust between the two clans (similar to "breaking bread"). A variation of bread — a cake or a tort, is often substituted today.

2. Shower or Divych Vechir?

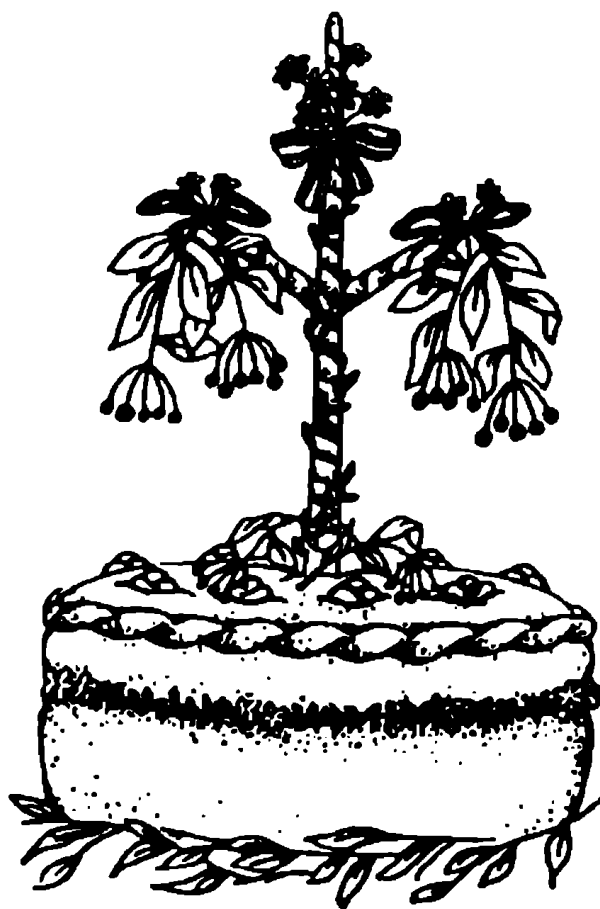
Showers, associated with bringing gifts to the bride-to-be, are not in the Ukrainian tradition. A **Divych vechir**, as the term implies, is primarily for unmarried women, and is a farewell-to-maidenhood party organized by the bridesmaids. It is also a public acknowledgment of the young lady's willingness to marry the man; this is done with an exchange of gifts between the betrothed. He brings a gift for her, and she gives him an embroidered shirt (often worn by the man on his wedding day, since the shirt is said to have protective powers for

him). The guests, however, bring no gifts, only the items necessary for preparing several ritual objects for the wedding.

a. The party is also the time to prepare head-wreaths, **vinochky**, for the wedding ceremony, as well as a **hiltse** for the wedding reception (see below). Another old Ukrainian word for getting married is **vinchatysia**, or literally, to get a head-wreath. These wreaths are like natural crowns (as in many areas of Ukraine, the bride and groom are called **kniahynia** and **kniaz'**, or princess and prince). The wreaths are made from periwinkle (**barvinok**), which symbolizes love, purity, and fertility. Head wreaths for the marriage ceremony may be either in their natural green color or may be painted gold.

b. **Hiltse** is a colorful "tree of life" symbol which is inserted into a small ritual bread (see **korovai** below). This **hiltse** signifies the building of a new nest, fertility, and life. A branch from a fruit tree or a pine tree is decorated

Hiltse

the "two birds korovai"

with periwinkle, stems of wheat, colorful flowers, candies, coins, and ribbons; these objects represent wishes of good luck and good fortune in the building of a new nest, i.e. starting a new family unit.

B.The Day of the Wedding

1. In the Ukrainian tradition, there are no restrictions preventing the bride and groom from seeing each other on their wedding day prior to the marriage ceremony. The young couple usually goes to Mass together in the morning (this allows for a very meaningful and intimate service). With such an arrangement, the Holy Liturgy need not be served together with the wedding ceremony — making it easier on the nerves (and feet!) of the whole wedding party and their guests.

2. The groom is blessed by his parents at their home before the marriage ceremony. Then their party goes to the bride's home, where the couple is **blessed together by both parents**. Usually the groom's parents provide an icon of the Savior and the bride's parents one of the Virgin Mary; both icons are held with an embroidered cloth, **rushnyk**, around them. After the blessing, the groom leaves for the church with the bridesmaids, and the bride with the ushers. The bride and groom meet at the entrance to the church, and **enter together** (often with their hands tied by the **rushnyk**, symbolizing betrothal). Another **rushnyk**, may also be placed in the church for the bride and groom to kneel on during the ceremony.

3. After the marriage ceremony, the parents and all the guests proceed to the reception hall. There the parents, godparents, and **starosty** (a lady and gentleman who are the MC's for the day) await the bride and groom, bridesmaids, and ushers. The parents greet the newly married couple at the door in the traditional Ukrainian fashion, with the icons (used earlier during the blessing), **bread and salt, honey and wine** — symbolizing all the elements needed for a prosperous and happy life together. Then the whole wedding party proceeds to the main table, with the head usher or the **starosta** carrying the **hiltse**.

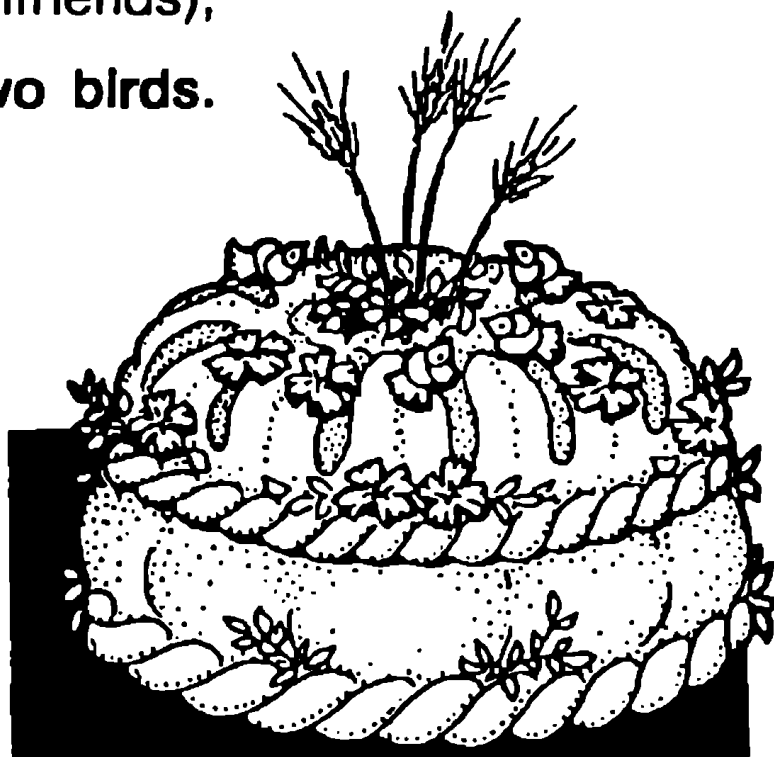
The **icons** and **hiltse** are placed at the head table. The traditional wedding bread, **korovai** should already be there. Several types of **korovai** may be used:

a. the main, wedding **korovai** (to be cut and distributed to guests), which features little birds and flowers on top;

b. one with a **crown of flowers** (representing the bride and her girlfriends);

c. a **nest with two birds**.

main korovai

The **korovai** has a very old history. In pre-Christian days, the bride and groom had to walk three times around a table where the **korovai** was placed, with their hands joined and tied with a **rushnyk**, in order to be considered married. The **korovai** should then be cut into little pieces, which are first offered to the bride and groom. Next,

pieces are distributed to all the guests, who by eating it signify acceptance of the newly created social unit into the community.

The **korovai** used to be baked as an expression of community support (and was made by seven lady friends), while now only those with the particular artistic talent attempt to make it. Quite often on each table there are decorations similar to those on the **korovai**: birds made of dough, representing the bride and groom. Taken home, these birds are pleasant souvenirs of a wonderful Ukrainian wedding.

While the dancing takes place, it is traditional for the bride to have her veil or headwreath removed by her mother or her husband. The veil/wreath is then placed on the head of the first bridesmaid, who then dances with the head usher. The veil/wreath is passed along to all the bridesmaids and to all of the single ladies, who then dance with the ushers (or other gentlemen).

Before the married couple leaves the wedding, the young men who are present may require the groom to pay "a ransom" for taking the bride away; the groom then needs to offer them some symbolic little gifts or sing them a song. The same gesture is now performed by young women, who demand that the bride pay "a ransom" for taking the groom away.

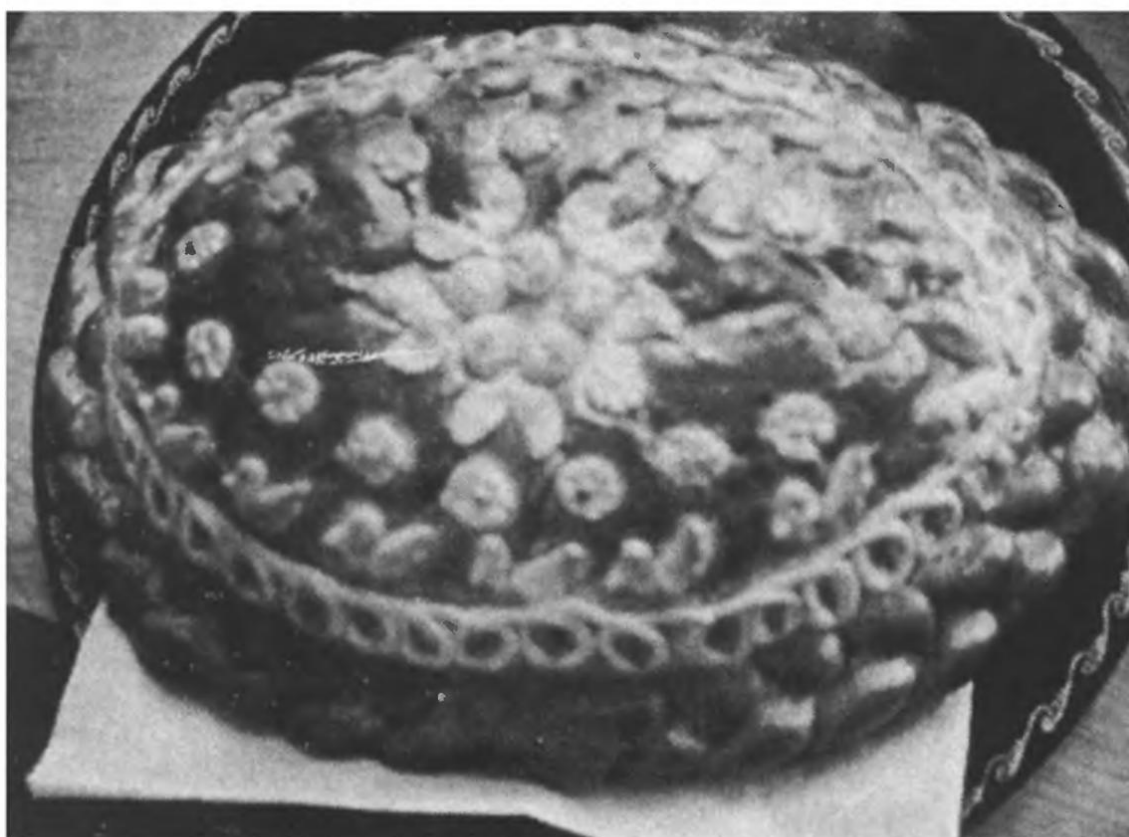
C. The Day After the Wedding

In the old days, Ukrainian weddings lasted from at least three days to a week. Currently, this is not feasible, and so only a remembrance of this is continued in the form of **popravyny**. Since there are many family members who come to the wedding from out-of-town, a repeat reception (often as an "open house", e.g. from 11 am to 2 pm) or brunch, is held only for them and for very close family members. If the bride's family funds the wedding, then the groom's family holds the **popravyny**; if the expenses for the first are shared, so may be those for the latter.

гільце. ікони. головний коровай, коровай-дивень
the hiltse, icons, main korovai and the "two birds korovai"

хліб для вітання молодих

*Український народний весільний одяг.
Весільний вінок — Тернопільщина.
Мал. Слава Геруляк*

